

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

IHN Ahvenanmaalla 2021

Krister Sundell

ylitarkastaja

eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

KALANVILJELYN KESÄPÄIVÄT VERKOSSA
1.-2.9.2021

1.9.2021

IHN Ahvenanmaalla 2021

- IHN (eng. infectious haematopoietic necrosis) eli tarttuva vertamuodostavan kudoksen kuolio
- IHN-taudin saapuminen Ahvenanmaalle
- Toimenpiteet taudin torjumiseen Ahvenanmaalla 2021
 - Rajoitusvyöhykkeen perustaminen
 - Kalojen lopetus ja hävitys (c-luokan eläintauti)
 - Pitopaikkojen saneeraus (puhdistus ja desinfiointi)
 - Seuranta
- Ajankohtaiset asiat

IHN-tauti

- IHN eli tarttuva vertamuodostavan kudoksen kuolio.
- Lainsäädännön nojalla vastustettava, C-luokan eläintauteihin luokiteltu tauti.
- Aiheuttaja on Rhabdovirus (RNA-virus).
- Alttiit lajit esim. kirjolohi, lohi, nieriä ja puronieriä.
- Kantajalajit esim. särkikalat, kuha, taimen ja hauki.
- Voi jäädä endeemiseksi jos leviää luonnonkaloissa.
- Aiheuttaa oireita, kun veden lämpötila on 10–15 astetta.
 - ”Hermostuneisuus”, tumma väri, pullistuneet silmät.

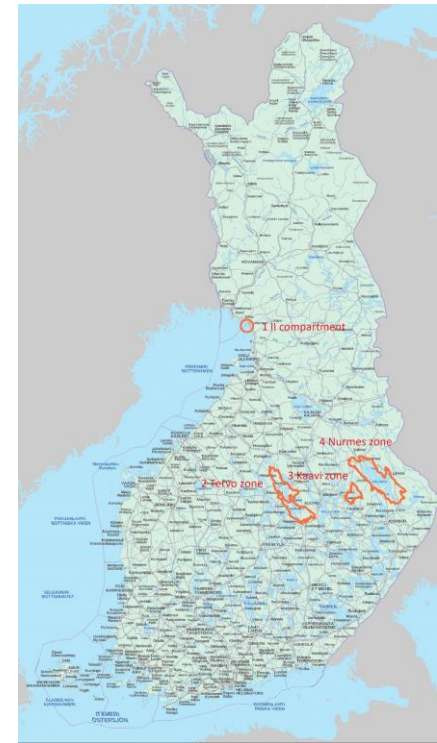
Kuvat: A-M Eriksson-Kallio

IHN-tauti

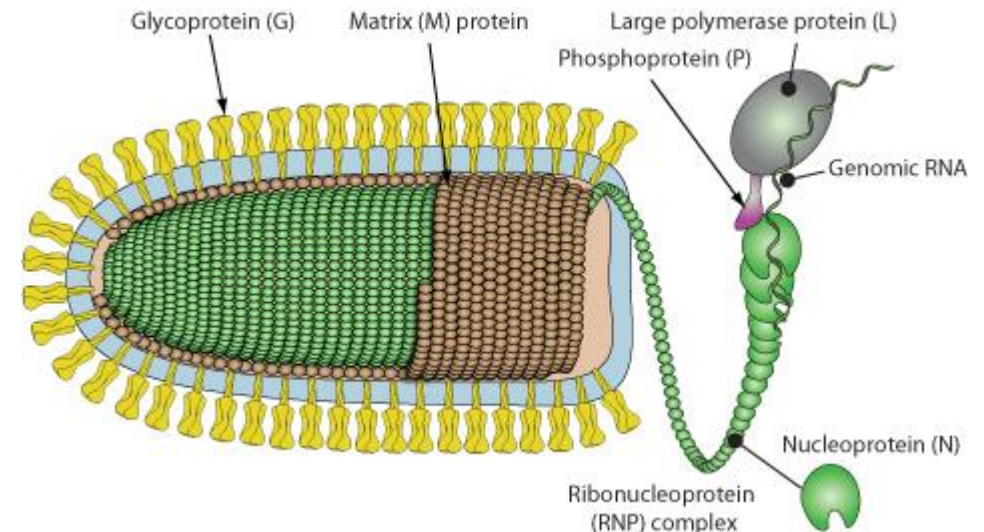
- Helposti leviävä kalatauti.
- Kuolleisuus suurinta alle 2 kk ikäisillä kaloilla, kun veden lämpötila on 10-15°C.
- Poikasten kuolleisuus voi olla jopa 100 %, isommilla kaloilla harvoin yli 20-30 %.
- Inkubaatioaika 1-3 viikkoa laitoksella (talvella jopa 3 kk).
- Tautiin ei ole olemassa lääkettä eikä toimivaa rokotetta.
- Esiintyy Pohjois- ja Väli-Amerikassa, Aasiassa, useissa Euroopan maissa ja Venäjällä.
- Ei koskaan vielä Brittein saarilla.
- Ensimmäisen kerran Suomessa talvella 2017-2018.
 - Kyseiset alueet julistetaan IHN-vapaiksi lähiviikkoina.

IHN-virus

- Herkästi hajoava vaipallinen virus.
- Herkkä korkeille lämpötiloille, voi säilyä viikkoja +15°C asteisessa vedessä, tunteja +32°C asteisessa, ja yli 55°C asteessa alle minuutin.
- Herkkä yleisimmille desinfektioaineille (Virkon S, Parvocide).
- Herkkä myös UV-valolle.

Lähde: <https://viralzone.expasy.org/>

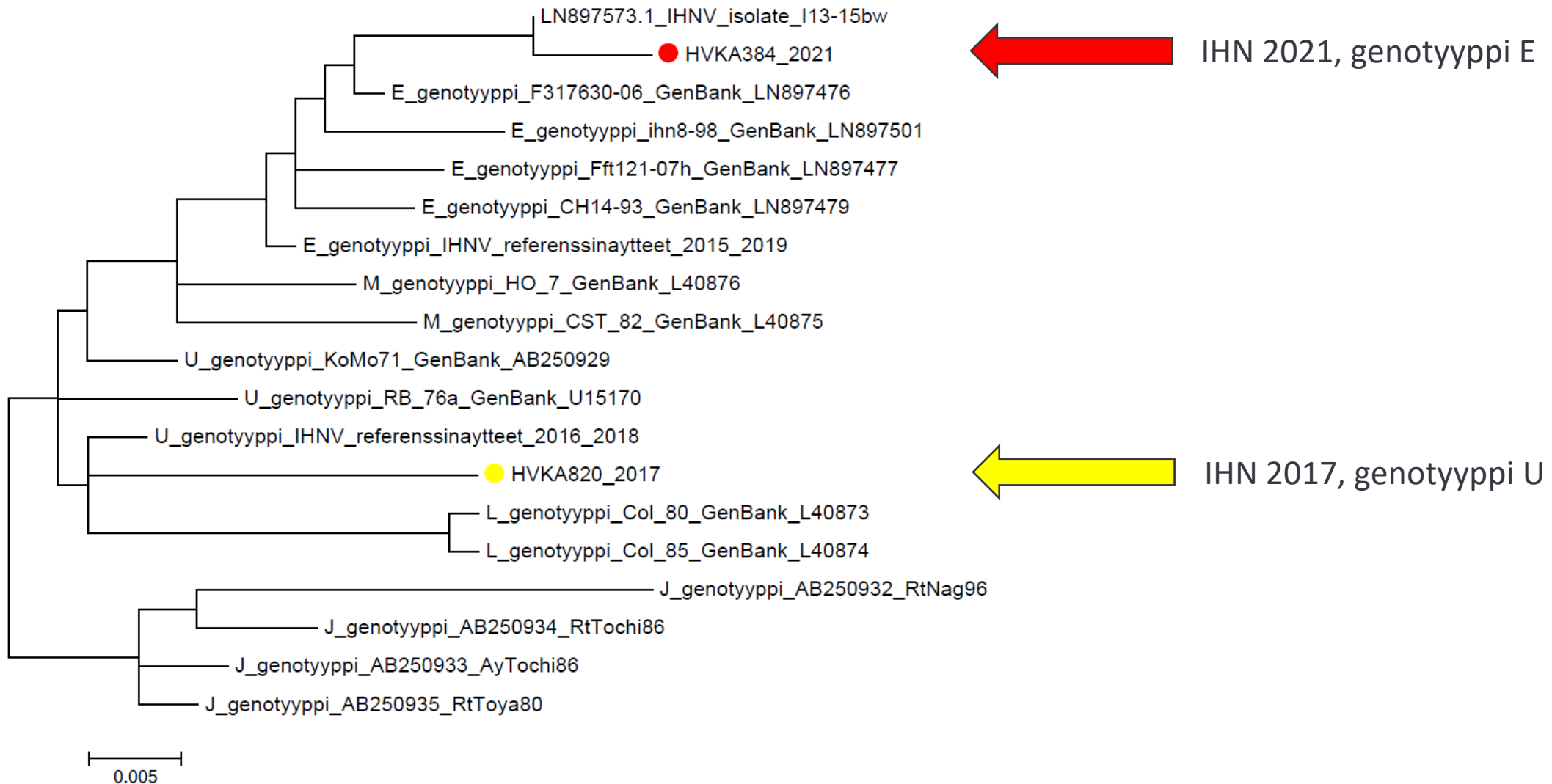

IHN-taudin saapuminen Ahvenanmaalle

- IHN-virusta todettiin Ahvenanmaalla toukokuussa 2021 merialueen kalanviljelylaitoksessa.
- Tartunta on peräisin tanskalaisilta kalanviljelylaitoksilta, joista on kevään aikana toimitettu kirjolohia jatkokasvatettavaksi Ahvenanmaalle kahteen pitopaikkaan.
- Kolmas pitopaikka on saanut tartunnan todennäköisesti vesiteitse. Pitopaikat sijaitsevat noin 2 km säteellä toisistaan.
- Virus pitopaikoissa samaa genotyyppiä (E) kuin Tanskassa.
- Kaikki Tanskasta kaloja ottaneet pitopaikat tutkittu.
- Ahvenanmaalla kirjolohien kuolleisuus ollut alhainen.

IHN 2021 vs. IHN 2017

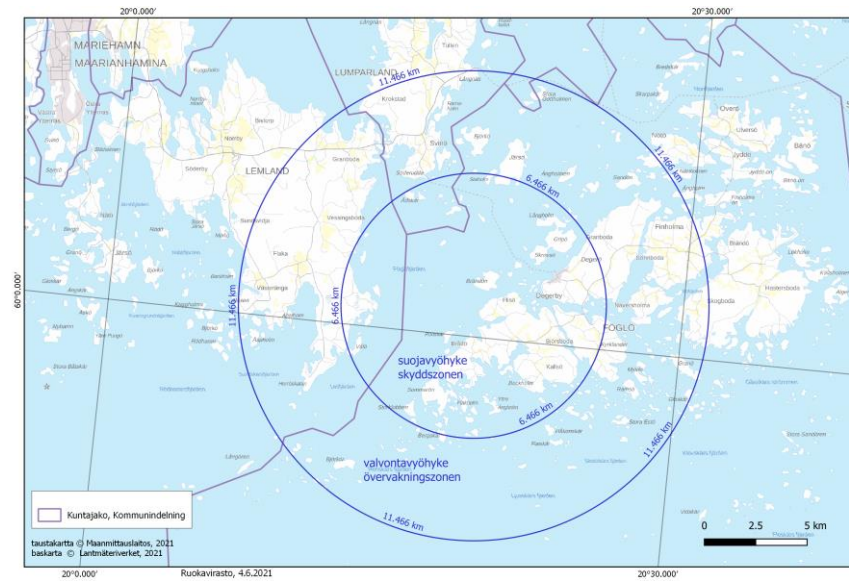
RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Toimenpiteet IHN-taudin torjumiseen Ahvenanmaalla 2021

Rajoitusvyöhykkeen perustaminen

- Rajoitusvyöhyke tartuntapitopaikkojen ympärille (28.5.2021).
 - Päivitettiin 4.6.2021 uuden tartunnan myötä
- IHN-alttiiden ja levittäjälaajien siirto rajoitusvyöhykkeeltä kielletty.
- Määräyksiä myös bioturvallisuuteen liittyen.
- Lohien ylisiirrot keskeytettiin Perämerellä elokuun loppuun asti.

Kalojen lopetus ja hävitys

- Kalojen lopetuspäätös annettiin 17.6.2021, lopetus 7.7 - 6.8.2021.
- Lopetus tapahtui sumppuveneessä hiilidioksidivedessä (pH merivedessä ≈ 5).
- Lopetettujen kirjolohien kokonaismäärä noin 500 000 kg.
- Osa kirjolohista teurastettiin.
- Lopetuspäätös ei koskenut siikoja tartuntapitopaikassa.

Kalojen lopetus ja hävitys

- Lopetukset ja kuljetukset Honkajoelle kolmena päivänä viikossa.
- Noin 37 000 kg lopetettua kalaa per kuljetus.
- Kuljetuskaluston pesu ja desinfiointi ennen joka lähtöä.

Pitopaikkojen saneeraus

- Saneerauspäätös annettiin 3.8.2021, työ aloitettiin viime viikolla.
- Toimijat itse toteuttavat myös saneeraustyön viranomaisvalvonnan alla.
- Toimijoiden kanssa tehty saneeraussuunnitelma.
 - Kalusto ja materiaali, jossa tartuntavaara pestään, kuivataan ja desinfioidaan.
 - Verkkokassien kehikoita ei pestä kokonaisuudessaan.
 - Pidennetty tyhjänäoloaika, 16 viikkoa joista 8 viikkoa samanaikaisesti kaikissa pitopaikoissa.
- Työn arvioitu kesto 31 päivää.
- Saneeraustyön takaraja 31.10.2021.

Pitopaikkojen saneeraus

- Verkkokassien pesu, kuivaus ja desinfiointi.
 - Yli 30 verkkokassia, joista isoimmat ympärysmitaltaan 100 m.
- Veneet, trukit ja pienvälineet pestään ja desinfioidaan.
- Toimijat ilmoittaneet halukkuutensa tuoda uutta kirjolohta saneerattuihin pitopaikkoihin ensi keväänä.
 - Pidentetty tyhjänäoloaika päättyy helmikuun lopulla.

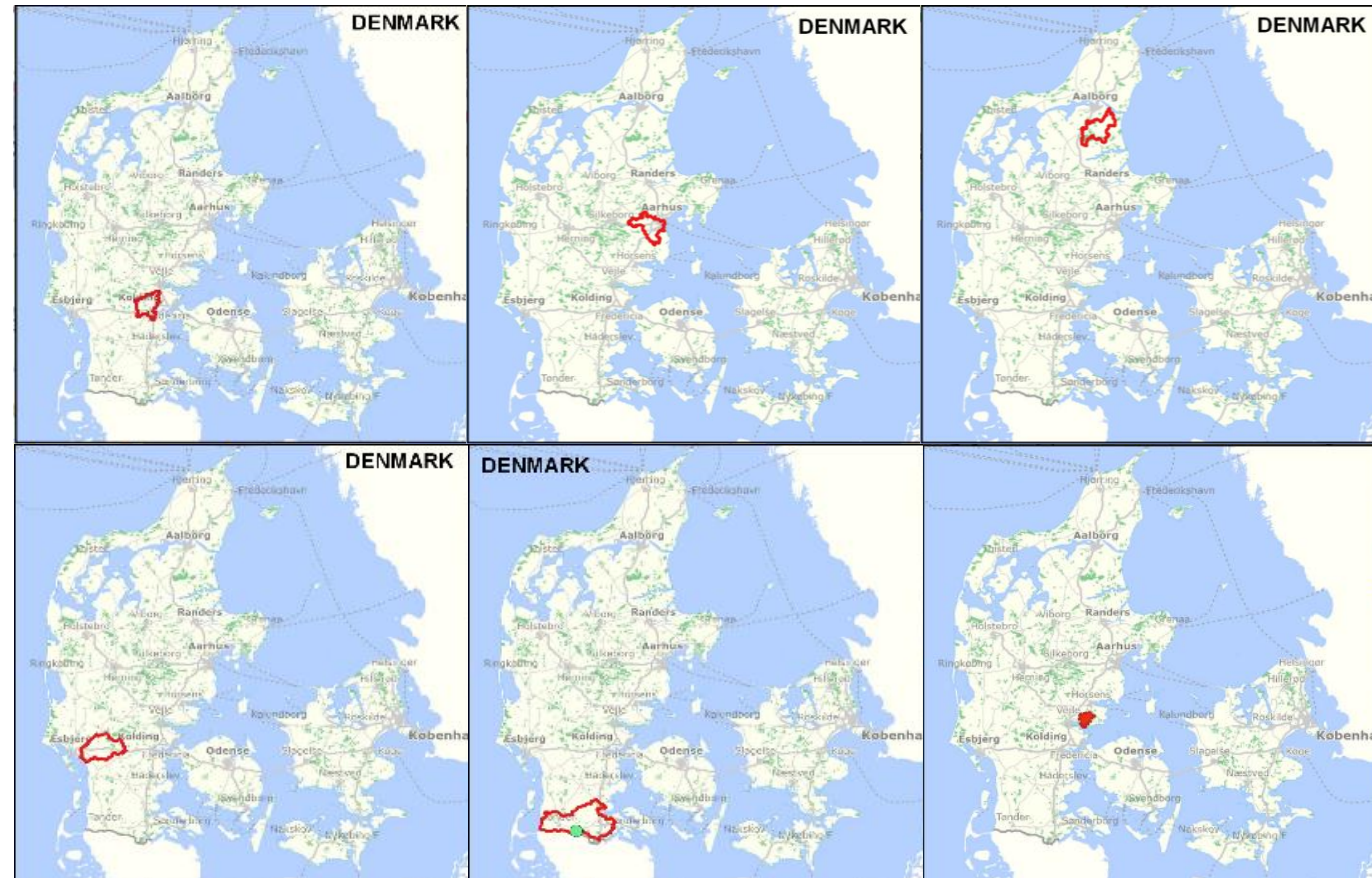
Seuranta

- Rajoitusvyöhykkeellä olevien villien kalojen pyynti ja IHN-tutkimus.
 - Ruokavirasto suunnitellut näytteenoton.
 - Näytteenottoon kuuluvat sekä alttiita lajeja että kantajalajeja.
 - Suositeltava veden lämpötila näytteenotossa 14 astetta tai alle.
- Seurantaohjelma pitopaikoissa kun uudet kalat otettu.
- Tarkastuksin ja näytteenotoin osoitettava IHN-vapaus uudelleen.
- Ahvenanmaalla seurantaohjelma kestää 2 tai 4 vuotta.

Ajankohtaiset asiat

- Tanskassa nyt 10 IHN-positiivista laitosta.
 - Viimeisin tapaus 12.8.2021.
 - Tartuntojen alkuperää selvitetään.

Ajankohtaiset asiat

- Tanskassa nyt 10 IHN-positiivista laitosta.
 - Viimeisin tapaus 12.8.2021.
 - Tartuntojen alkuperää selvitetään.
- Tanskan tartuntatilanne saattaa vielä muuttua.
- Ruokavirasto kehottaa kalankasvattajia huolellisuuteen ja varovaisuuteen tuonneissa.
- Lainsäädännön mukaan Tanskasta saa tuoda kalaa pois lukien rajoitusvyöhykkeiltä.
 - Tuoja voi itse vaatia tuoretta IHN-tutkimustulosta lähtöpaikasta.
 - Tuontierät tutkitaan Ruokavirastossa.

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos!

Ahvenanmaan eläintautiviranomaiset ja
Kalatautien asiantuntijatyöryhmä (Ruokavirasto,
MMM, AVI, ELY, Kalatalouden keskusliitto,
Kalankasvattajaliitto, Metsähallitus ja LUKÉ)

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

